

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РУСЕ

ДОКЛАД

ЗА

**ЗА КАЧЕСТВОТО НА ВОДАТА,
ПОДАВАНА ЗА ПИТЕЙНО-БИТОВИ ЦЕЛИ
В ОБЛАСТ РУСЕ
2023 г.**

Водоснабдяването на населените места в област Русе с вода за питейно-битови цели се осъществява само чрез подземни водоизточници. Не се ползват повърхностни водоизточници за тази цел.

РЗИ - Русе контролира през 2023 г. общо 189 централни водоизточници (ЦВ), от които 179 за водоснабдяване на населените места и 10 за ведомствено водоснабдяване (ВВ) на фирми и предприятия за производство на храни и други производства – Табл.1. Контролират се и 14 местни обществени водоизточници (МОВ), от които 12 бр. в община Русе и 2 бр. в община Иваново, както и 306 водоснабдителни обекти и съоръжения – помпени станции, напорни резервоари, водонапорни кули, хлораторни, и др.

В област Русе няма регистрирани минерални водоизточници.

Таблица 1

Водоизточници за питейно-битови цели в област Русе през 2023 година

Видове водоизточници	Брой водоизточници	От тях с обеззаразяване чрез			с утвърдена СОЗ
		с хлор газ	с други хлорни препарати	с други средства	
1.Централни водоизточници - всичко	196	62	132	2	196
1.1.Централни водоизточници, водоснабдяващи населени места	187	62	125	-	187
1.2.Ведомствени водоизточници за питейно-битови нужди - всичко	9	-	7	2	9
1.2.1.на хранителната промишленост	8	-	6	2	8
1.2.2.на предприятия за произв. на лекарства и козметични продукти	-	-	-	-	-
1.2.3.на други промишлени и селскостоп. обекти	1	-	1	-	1
1.2.4.на други обекти с обществено предназначение	-	-	-	-	-
2.Местни обществени водоизточници (чешми, кладенци и др.)	9	-	-	-	-
3.Минерални водоизточници	-	-	-	-	-

Водоснабдяването на населените места в осемте общини на област Русе се осъществява от обществения воден оператор „ВиК Русе” ООД за повечето населени места. На три селища водоснабдяването е от воден оператор от Разградска област – „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, който подава питейната вода за селата Сваленик и Церовец в Община Иваново и с. Черешово в Община Сливо поле.

Мониторинг

За организиране на контролния мониторинг на качеството на питейно-битовите води, през 2023 г. бяха изготвени общо седем броя План за контролен мониторинг, съгласно изискванията на чл.8 от Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, ДВ. бр.30/28.03.2001 г.

Два от тях са на обществените водни оператори, водоснабдяващи населените места на област Русе – „ВиК Русе” ООД и „Водоснабдяване Дунав Разград” ЕООД и пет с ведомствените водни оператори: „Винпром Русе” АД, „Дунарит” АД, „Градус-98”, АД, „Свинокомплекс Голямо Враново” АД и „Свинокомплекс Бръшлян” АД. Три от тези ведомствени водоснабдителни системи са в община Русе и две – в община Сливо поле.

През 2023 г. във водоизточниците от всички видове (ЦВ, ВВ и МОВ) са взети и анализирани общо 620 проби, в т.ч. 308 по физико-химични показатели, 308 по микробиологични показатели. Изследвани са и 9 проби по радиологични показатели.

От тях нестандартни по физико-химични показатели са общо 28.25%, а по микробиологични показатели – 9,09%. Спрямо предходната година е намален процентът на нестандартни по химични показатели проби (31,8%), а по микробиологични показатели е завишен (4,9%). Причината е в 100% нестандартност на пробите от местните обществени

водоизточници, за което са предприети действия от старана на РЗИ - Русе. Важно е да отбележим, че основната част (над две трети) от „нестандартността“ по химични показатели се дължи на отклоненията в показател „остатъчен свободен хлор“ – твърде нисък, под 0,1 mg/m³.

Фиг.1.

На Табл.2 са представени данните за взетите, анализирани и нестандартни проби питейни води, по видове водоизточници и по видове анализ, от контролния мониторинг на РЗИ - Русе.

Таблица 2

Изследвани питейно-битови води от централните (в т.ч. ВВ) и местни обществени водоизточници през 2023 година

показатели	физико-химичен анализ			микробиологичен анализ		
	брой проби	от тях нестандартни		брой проби	от тях нестандартни	
		брой	отн.дял%		брой	отн.дял%
Централни водоизточници за населени места (ЦВ)	243	62		243	9	
гр. А - постоянен мониторинг	190	46	24.21	190	2	1.05
гр. Б - периодичен мониторинг	43	14	32.56	43	0	0.00
сурови води	10	2	20.00	10	7	70.00
Централни водоизточници за ведомствено ползване (ВВ)	47	19	0	47	1	2.13
<u>по контролен мониторинг на РЗИ</u>	20	8		20	1	5.00
гр. А - постоянен мониторинг	15	6	40.00	15	1	6.67
гр. Б - периодичен мониторинг	5	2	40.00	5	0	0.00
<u>по собствен мониторинг (монит. програми на ВВ)</u>	27	11		27	0	0.00
гр. А - постоянен мониторинг	21	9	42.86	21	0	0.00
гр. Б - периодичен мониторинг	6	2	33.33	6	0	0.00
Местни обществени чешми	18	6	33.33	18	18	100.00
ВСИЧКО	308	87	28.25	308	28	9.09

От изследваните девет проби по радиологичен анализ не са установени отклонения. Лабораторията на отдел „Радиационен контрол“ извършва анализ само по два от показателите, изисквани от Наредба №9 – по обща бета активност и естествен уран. През настоящата година ще бъдат включени и останалите показатели, изисквани от Наредба №9.

На табл.3 са представени данните за качеството на питейните води, по данните от мониторинга на РЗИ - Русе и от собствения мониторинг на ведомствата, през 2023 г. – брой и относителен дял в процент, на пробите, които отговарят по всички показатели на Наредба №9, по показателите на гр. А (постоянния) и гр. Б (периодичния) мониторинг, по физико-химични и микробиологични показатели.

Таблица 3

Качество на питейните води от ЦВ и МОВ, по вид мониторинг, през 2022 година в Русенска област

ВИД МОНИТОРИНГ	брой проби по химичен и микробиологичен анализ			
	взети и анализирани за		от тях стандартни	
	физико-химични показатели	микробиологични показатели	физико-химични показатели	микробиологични показатели
група А - ПОСТОЯНЕН	254	254	185	226
от водопроводната мрежа на населените места	190	190	144	188
от ведомствени водоизточници - по контролен мониторинг на РЗИ	15	15	9	14
от ведомствени водоизточници - по собствен мониторинг	21	21	12	21
сурови води	10	10	8	3
местни обществени чешми	18	18	12	0
група Б - ПЕРИОДИЧЕН	54	54	36	54
от водопроводната мрежа на населените места	43	43	29	43
от ведомствени водоизточници - по контролен мониторинг на РЗИ	5	5	3	5
от ведомствени водоизточници - по собствен мониторинг	6	6	4	6
ВСИЧКО	308	308	221/71.7%	280/90.9%

От Табл.2 и Табл.3 се вижда, че относителният дял на пробите, които не съответстват на нормите на Наредба №9, е относително малък – общо 18,66 % (леко намалява в сравнение с предходната година). В сравнение с предходната 2022 г. Почти непроменен остават броя и относителния дял на стандартните (съответстващите) проби – от 81,6% на 81,3%. По-голямата част от нестандартни проби по химични показатели, както вече посочихме, се дължи на големия брой отклонения по показател „остатъчен свободен хлор“, който в много случаи е прекалено нисък – под 0,1 mg/m³, при нормирана стойност от 0,3-0,4 mg/m³.

Качеството на питейната вода в област Русе е добро и наред с това показва ясна тенденция за подобряване, по отношение на химичните показатели. Относителния дял на нестандартните проби по микробиологичните показатели през целия период 2017-2023 г. е нисък. При физико-химичните анализи по-високите стойности след 2019 г. на нестандартни проби се дължи на почти системно установяваните ниски нива на остатъчен свободен хлор в пробите (и отчитането на тези резултати като нестандартни).

На взетите и анализирани 280 проби за физико-химичен анализ на води от централни водоизточници, са извършени 3811 анализа на химични, физични и органолептични

показатели. Установените отклонения от здравните норми са по отношение на следните показатели:

- съдържание на нитрати – 11,07% от анализите по този показател са показали стойности над 50 mg/l, като най-високите стойности във водите от ЦВ са до 72.13 mg/l (еднократен резултат);

- ниво на остатъчен свободен хлор (твърде ниско или високо) – в 3,2 % от анализите по този (индикаторен) показател.

Таблица 4

вид на изследваните проби	питейно-битово води от водопроводната мрежа			
	общо	от водопроводната мрежа на населеното място	от водопроводната мрежа на ведомствено водоснабдяване	
			по контролен мониторинг на РЗИ	по собствен мониторинг на ВВ
Всичко проведени изследвания	3811	3138	292	381
в това число				
изследвания по органолептични показатели (цвят, мирис, вкус)	840	699	60	81
от тях нестандартни	2	2		
Изследвания по индикаторни показатели	1934	1595	147	192
от тях нестандартни	56	44	4	8
Изследвания за нитрати	280	233	20	27
от тях нестандартни	31	21	5	5
Изследвания за нитрити	280	233	20	27
от тях нестандартни	0			
Изследвания за флуор	54	43	5	6
от тях нестандартни	0			
Изследвания за олово	51	40	5	6
от тях нестандартни	0			
Изследвания за арсен	51	40	5	6
от тях нестандартни	0			
Изследвания за хром	54	43	5	6
от тях нестандартни	0			
Изследвания за кадмий	51	40	5	6
от тях нестандартни	0			
Изследвания по други показатели	216	172	20	24
от тях нестандартни	0	0	0	0

В област Русе се наблюдават няколко зони на водоснабдяване, които са трайно замърсени с нитрати – отделни села в Община Сливо поле, и в Общините Русе, Бяла, Ветово и Ценово. Превишения по показател „нитрати” е представена на Табл.5

Таблица 5

Община	ЗВ №	Населено място	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Най – ниско ниво	Най – високо ниво
Русе	16	Иваново					66.53								66.53	66.53
	16	Божичен			72.13				68.47		57.23				57.23	72.13
	18	Мечка					55.7		62.77						55.7	62.77
	54	Церовец*(ВиК Разград)			97.9										97.9	97.9
	6	Просена		68.6						69.43					68.6	69.43
Две могили	34	Острица				68.77						63.57		63.57	68.77	
Бяла	41	Лом Черковна					53.53								53.53	53.53
	42	Босилковци											68.4		68.4	68.4
Сливо поле	8	Юделник						54.57		64.8		57.3			54.57	64.8
Ветово	23	Сеново		68.9			57.43				63.43		66.57		57.43	68.9
Борово	27	Брестовица											52.47		52.47	52.47

Състояние на питейните води по Зони на водоснабдяване (ЗВ), за всички централни водоизточници – за населените места и тези за ведомствено водоснабдяване, са представени на следващата Табл.6

ЗВ №	ЗВ - наименование	изследвания по физико-химични показатели			изследвания по микробиологични показатели		
		общ брой изследвания	от тях нестандартни	по показател	общ брой изследвания	от тях нестандартни	по показател
1	Русе	713	5	ост. хлор	256		
2	Русе-Локомотив	99	2	ост. хлор	32		
3	Николово	69	3	ост. хлор	20		
4	Ново село	49			12		
5	Хотанца	20			8		
6	Просена	39	2	нитрати	8		
7	Долно Абланово	30	1	ост. хлор	12		
8	Юделник	49	3	нитрати	12		
9	Сливо поле	128	2	ост. хлор	36		
10	Бабово	49			12		
11	Голямо Враново	69	1	ост. хлор	20		
12	Малко Враново	49			12		
13	Стамболово	49	3	желязо, 2 ост. хлор	12		
14	Ряхово	49	2	ост. хлор	12		
15	Красен	79			24		
16	Божичен	59	4	нитрати	16		
17	Червен	20			8		
18	Пиргово	59	3	2 нитрати , ост. хлор	16		
19	Тръстеник	49			12		
20	Вятово	59	1	ост. хлор	16		
21	Писанец	98			24		
22	Смирненски	49	3	ост. хлор	12		
23	Сеново	59	4	нитрати	16		
24	Глоджево	59			16		
25	Кривня	49			12		
26	Борово	49			12		
27	Бретовица	20	1	нитрати	8		
28	Волово	20			8		
29	Батин I	59			16		
30	Две могили	69			20		
31	Батишница	49	1	ост. хлор	12		
32	Бъзовец	49			12		
33	Кацелово	46	1	ост. хлор	12		
34	Острица	20	2	нитрати , ост. хлор	8	3	коли форми, ешерихия коли, ентерокок и

35	Каран Върбовка	20	2	нитрати , ост. хлор	8	1	коли форми
36	Чилнов	20			8		
37	Баниска	49			12		
38	Бяла	128	1	ост. хлор	36		
39	Копривец	49	1	ост. хлор	12		
40	Дряновец	49	3	фосфати, 2 ост. хлор	12		
41	Лом Черковна	20	1	нитрати	8		
42	Пейчиново	49	2	нитрати, ост. хлор	12		
43	Ценово	59			16		
44	Батин 2	76	1	ост. хлор	24		
45	Пиперково	20			8		
46	Винпром	92			24		
47	Дунарит	108	7	ост. хлор	28		
48	Градус	148	2	ост. хлор	44		
50	Тетово	49	2	ост. хлор	12		
51	Черешово	20	4	2 мирис, 2 ост. хлор	8		
52	Свинекомплекс Голямо Враново	138	13	10 нитрати, 3 ост. хлор	40	2	коли форми, ешерихия коли
53	Сваленик	49	4	нитрати, обща твърдост, 2 ост. хлор	12		
54	Свинекомплекс Бръшлен	187			52		
ОБЩО		3811	87		1120	6	

Както се вижда, в зоните, водоснабдяващи населените места, най-чести са отклоненията по отношение на понижено съдържание на остатъчен свободен хлор и на (умерено) повишени нитрати. Отклоненията по микробиологични показатели са преходни и след дадените предписания са отстранени, което се доказва с нови контролни проби.

По отношение на съдържанието на нитрати: в област Русе се наблюдават няколко ЗВ, които са трайно замърсени с нитрати – селищата в община Сливо поле, някои села в общините Русе, Бяла и Ветово.

Предприети мерки

В централните водоизточници и водоснабдителни съоръжения (в т.ч. и за ведомствено ползване), и в местните обществени водоизточници са извършени от отдел ДЗК през 2023 г. общо 567 проверки. Предприети са 84 бр. мерки за административна принуда (МАП), в това число издадени 69 предписания, 15 бр. заповеди за забрана на експлоатация на местни обществени чешми, в които се установи повишаване на стойностите на нитратите и/или сериозни отклонения по микробиологични показатели. На Табл.9 са представени данните за предприетите мерки.

Таблица 7

Видове обекти	Обекти	Брой проверки в обектите	Брой издадени предписания	Брой издадени АУАН	Брой издадени заповеди за спиране на действието
---------------	--------	-----------------------------	---------------------------------	--------------------------	--

1.ОБЩО Водоизточници	203	217	34		15
<i>1.1.Централни водоизточници за водоснабдяване на населени места</i>	179	179	5	-	-
<i>1.2.Водоизточници за самостоятелни (ведомствени) водоснабдителни системи</i>	10	12	12	-	-
<i>1.3.Местни обществени водоизточници (МОВ)</i>	14	26	17	-	15
2.Водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване	306	350	35	-	-

През периода м.06.и м.09.2023 г. бе проведена проверка на състоянието на централните водоизточници за населените места и техните СОЗ, съвместно в представители на ВиК Русе, подземните водоизточници, водоснабдяващи населените места, техните СОЗ, и водоснабдителните съоръжения, и бяха взети проби от суровите води за анализ.

Проверявано бе и изпълнението на утвърдените от РЗИ мониторингови програми на водните оператори, за собствен мониторинг на подаваната от тях вода.

Водните оператори периодично представяха в РЗИ копия от извършените в други акредитирани лаборатории анализи – за тези от пробите, които не се възлагат на РЗИ за анализ.

За периода 2023 г. общественият воден оператор и ведомствените водни оператори, са изпълнили утвърдените от РЗИ програми.

Два пъти месечно се обявява на сайта на инспекцията информация за извършения мониторинг на качеството на питейните води, установите отклонения и предприетите мерки.

В заключение, следва да направим извод, че качеството на подаваната в Русенска област вода за питейно-битови цели е добро и се подобрява през последните няколко години.